

**Bilaga 9
Kvalitets-
redovisning
förskola**

Kvalitetsredovisning 2013

Strukturella förutsättningar och organisation

Förskoleverksamheten består av 13 förskoleenheter med tillsammans 56 förskolor och fyra familjedaghem. Under året har en förskoleenhet upphört och förskolorna fördelas inom övriga enheter. Varje förskoleenhet leds av en förskolechef. För att barn i behov av särskilt stöd ska få den hjälp och det stöd de har rätt till finns en stödenhet som främst arbetar med att ge konsultativt stöd till förskolans medarbetare.

Andel förskollärare är 40 procent, antal barn per årsanställd är 4,89 och antal barn per grupp är i genomsnitt 13,53. Jämfört med 2012 har andel förskollärare minskat med två procentenheter, antal barn per årsanställd är på samma nivå och antal barn per grupp har minskat med drygt ett barn. Stadsdelsnämnden erbjuder vårdnadshavarna plats inom angivna tidsgränser.

Vid avläsningen den 31 december 2013 var 3 253 barn inskrivna inklusive familjedaghemmen, en minskning med 79 barn från årsskiftet 2012/2013.

Underlag, källor och kvalitetsarbetets genomförande

För att få en överblick över hur alla insatser som görs i förskolorna leder till uppfyllelse av de nationella målen behövs ett systematiskt kvalitetsarbete. Det innebär bland annat att kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten. Förvaltningen har för varje mål indikatorer som mäter måluppfyllelsen. Indikatorerna mäter dels vårdnadshavarnas bedömning och dels medarbetarnas bedömning. Förvaltningen följer upp och utvärderar förskoleverksamheten varje tertiäl. Utveckling av förskoleverksamheten grundas på gjorda uppföljningar och utvärderingar. Bedömningen av måluppfyllelsen baseras på:

- Förskolornas verksamhetsplaner, tertiälrapporter och verksamhetsberättelser i ILS-webben
- GUF (gemensam utveckling av de kommunala förskolorna på Södermalm), ett uppföljningsverktyg som tagits fram inom förvaltningen. Medarbetarna använder det som underlag för att följa upp hur väl verksamheten når

läroplanens målområden. Modellen utgår från ett antal kriterier som relaterar till målen i läroplanen. Som underlag använder medarbetarna bland annat observationer, dokumentationer, pedagogisk dokumentation och barnintervjuer. Syftet är att ge medarbetarna ett verktyg i sitt systematiska kvalitetsarbete, som ska leda till utveckling.

- Medarbetarnas självvärdering utifrån stadens kvalitetsindikator avseende utveckling och lärande
- Stockholms stads förskoleundersökning
- Resultatdialoger med förskolechefer inför tertialrapport 2 och återkoppling av förskoleenheternas verksamhetsplaner
- Regelbundna dialoger med förskolechefer och medarbetare
- Verksamhetsbesök
- Statistik
- Externa granskningar och inspektioner som till exempel Skolinspektionen och stadens förskoleinspektörer.

Kvalitetsarbetets genomförande

Enligt skollagen ska huvudmän och förskoleenheter systematiskt och kontinuerligt följa upp verksamheten och skapa rutiner och former för dokumentation av kvalitetsarbetet.

Stadsdelsnämnden och förskoleenheterna bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av förskoleverksamheten. Vilka krav, mål och riktlinjer som ska följas upp och utvärderas dokumenteras i stadsdelsnämndens respektive förskoleenheternas verksamhetsplaner, som dokumenteras i stadens ILS-webb. Stadsdelsnämnden och förskoleenheterna har indikatorer som mäter hur väl verksamheten når stadsdelsnämndens mål och läroplanens målområden. På både förvaltnings- och förskolenivå görs en analys av måluppfyllelsen och planeras utvecklingsinsatser utifrån den analysen. Uppföljningarna dokumenteras i stadens ILS-webb.

Det finns en ansvarsfördelning mellan förvaltning och förskolechefer. Inom nämndens organisation är avdelningschef för förskoleavdelningen ansvarig för att driva och leda det övergripande kvalitetsarbetet och fatta beslut om hur det ska genomföras. På enhetsnivå har förskolechef det ansvaret.

För att underlätta både förvaltningens och förskolornas analys av måluppfyllelsen har förvaltningen utarbetat ett underlag där förvaltning och enheter i diagramform kan jämföra olika resultat i förskolornas egna uppföljningar med vårdnadshavarnas uppfattning och andra bakgrundsfaktorer som till exempel sjukfrånvaro och medarbetarnas nöjdhet.

Bedömning av måluppfyllelsen

Stadsdelsnämnden och förskoleenheterna har upprättat mål respektive åtaganden inom läroplanens fem målområden normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, förskola och hem samt samverkan med förskoleklass, skola och fritidshem. Alla enheter har samma åtaganden som nämndmålen, men arbetssätten varierar utifrån varje förskolas förutsättningar.

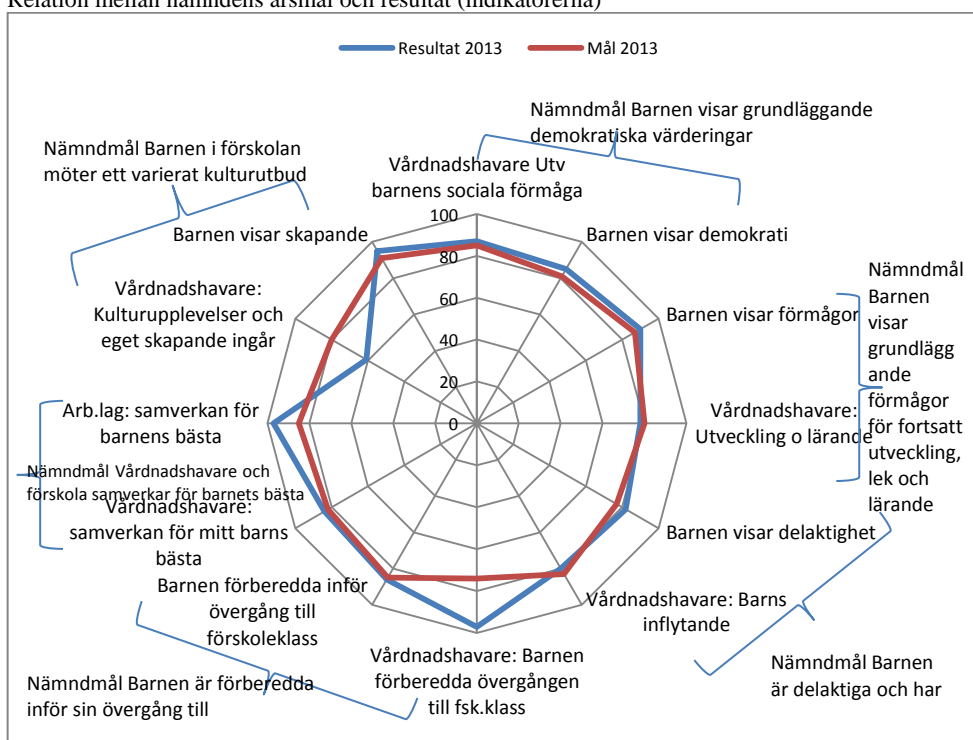
Pedagogiska nämndmål/åtaganden 2013

- Barnen visar grundläggande demokratiska värderingar
- Barnen visar grundläggande förmågor för fortsatt utveckling, lek och lärande
- Barnen är delaktiga och har inflytande
- Barnen är förberedda inför sin övergång till förskoleklass
- Vårdnadshavare och förskola samverkar för barnets bästa

Måluppfyllelsen 2013 är hög.

Stockholms stads förskoleundersökning visar att vårdnadshavarna är nöjda med verksamheten i förskolan. Södermalms förskolor ligger mycket väl till i jämförelse med övriga stadsdelsförvaltningar i staden. Medarbetarna är också nöjda med verksamheten och bedömer i stort att målen har nåtts. Vårdnadshavarna och förskolans medarbetare ger ungefär samma bedömning av måluppfyllelsen. Vårdnadshavarna är något nöjdare med övergången till förskoleklass och medarbetarna med samverkan med vårdnadshavarna.

Relation mellan nämndens årsmål och resultat (indikatorerna)

Likabehandling

Förskolorna har en plan mot kränkande behandling/likabehandling som beskriver hur förskolan ska arbeta för att förebygga och förhindra att barn utsätts för kränkningar. Planen följs upp varje år och en ny plan upprättas för nästkommande år. Det finns en medvetenhet hos medarbetarna att ett likabehandlings- och genusperspektiv bör påverka miljö och material och verksamhetens utförande. Ingen anmälan har gjorts till Skolinspektionen eller BEO (Barn- och elevombudet).

Tidigare utvecklingsinsatser (utifrån kvalitetsredovisning 2012)

Den planerade satsningen på att höja medarbetarnas IT-kompetens genom att utbilda handledare genom Skolverkets webbaserade utbildning i praktisk IT- och mediekompetens, PIM, har medfört att det finns handledare på flertalet förskolor. Satsningen fortsätter 2014. Det märks i självvärderingen att IKT (informations- och kommunikationsteknik) används i verksamheten.

2011 och 2012 har förvaltningen satsat på att höja medarbetarnas kompetens i matematik, teknik och natur för små barn. Det har ökat kompetensen hos medarbetarna och märks i medarbetarnas bedömning och i förskoleundersökningen. Fler barn visar grundläggande förmågor i matematik, naturvetenskap och teknik. Vårdnadshavarna är mer nöjda 2013 jämfört med 2012.

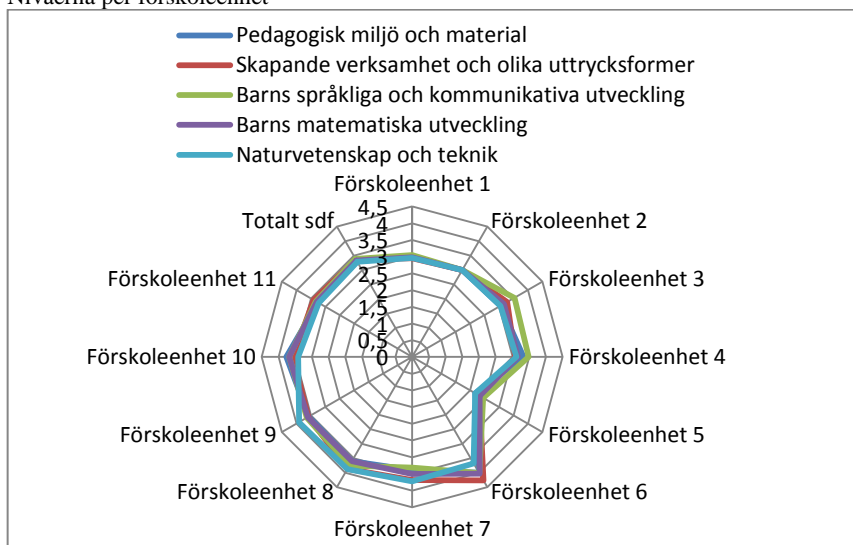
Förskolechefens ansvar har förtydligats i den nya skollagen och den reviderade läroplanen. Det planerade stödet till förskolecheferna har genomförts 2013 med stöd av extern konsult. Stödets effekt planerar förvaltningen att utvärdera under 2014. Stödet förstärks 2014 genom att förvaltningen har uppföljningsmöten med varje förskolechef en gång i månaden.

Kvalitetsindikatorn

Kvalitetsindikatorn är en självskattning bland medarbetarna av hur förskolan, utifrån läroplanen, skapar förutsättningar för barnens utveckling och lärande. Självskattningen utgår från en skala med sex kriterier från 1-6. Nivå 3 innebär att läroplanens mål uppfylls i tillräcklig omfattning och nivå 5 innebär att läroplanens intentioner uppfylls helt och hållet. I skattningen ingår nedanstående fem områden. Totalt för förskolorna ligger nivån på 3,34, vilket innebär att intentionerna i läroplanen uppfylls i tillräcklig omfattning.

Nivåerna per förskoleenhet

Det finns skillnader mellan förskoleenheterna i självskattningen. I de fall förskoleenheterna skattar sig själv lågt beror enligt förvaltningens bedömning på att medarbetarna är mer självkritiska i sin bedömning.

Pedagogisk miljö och material

Totalt för förskolorna ligger nivån på 3,31. Intervallet är mellan 2,18 och 4,0. Materialet är rikligt, varierat, tillgängligt för barnen och berikar barnen lek. Barnen är delaktiga i miljöns utformning. Exempel på arbetssätt är att den pedagogiska miljön byggs och förändras utifrån barnens intressen. Olika teman i verksamheten syns i den pedagogiska miljön.

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

Totalt för förskolorna ligger nivån på 3,37. Intervallet är mellan 2,32 och 4,26. Skapande verksamhet och olika uttrycksformer är varierade och återkommande samt berikar barnens lek. Barnen har möjlighet att själva utveckla sina förmågor med skapande vilket ökar deras inflytande. Exempel på arbetssätt är att barnen inbjuds till att uttrycka sig på olika sätt, till exempel genom att samtala och reflektera, sjunga, spela instrument, dansa, titta på film, spela teater, läsa, måla, rita, bygga och konstruera. Arbetet kopplas också samman med det utbud som finns i Stockholm och inspirerar till besök på museer och bibliotek för att söka mer kunskap.

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

Totalt för förskolorna ligger nivån på 3,39. Intervallet är mellan 2,45 och 4,01. Olika aktiviteter används för att berika barnens språk och kommunikation. Barnen har tillgång till material som uppmuntrar till dialog och kommunikation. Medarbetarna använder ett

rikt och nyanserar språk. I barnens lek utvecklas språket. Exempel på arbetssätt inom förskolan att främja barnens möjligheter att utveckla förmågan att använda sig av olika sätt att kommunicera och förstå sin omgivning är att medarbetarna i alla situationer under dagen sätter ord på saker, tankar, känslor och skeenden samt läser böcker tittar på film och använder digitala medier.

Barns matematiska utveckling

Totalt för förskolorna ligger nivån på 3,33. Intervallet är mellan 2,33 och 4,03. Barnen har tillgång till ett varierat material som stimulerar till lek med matematiskt tänkande och aktiviteter som sorterande, klassificerande, jämförande och till bygg- och konstruktionslek. Exempel på arbetssätt i förskolan är att medarbetarna använder matematiska begrepp och synsätt i dagens alla aktiviteter för att utveckla barnens förmåga att räkna, lokalisera, mäta, konstruera. Ett annat arbetssätt är att arbeta med problemlösning genom att reflektera över något och låta barnen själva tänka ut sina lösningar.

Naturvetenskap och teknik

Totalt för förskolorna ligger nivån på 3,29. Intervallet är mellan 2,18 och 3,91. Barnen får goda möjligheter att utforska naturen med växter och djur samt teknik genom experimenterande. Barnen har tillgång till olika verktyg för sitt utforskande och ett varierat material för byggande och konstruerande. Exempel på arbetssätt i förskolan är att medarbetarna är inspiratörer och medforskare och tar tillvara på barnens nyfikenhet och utforskande. På förskolegården och på utflykter i naturen ges barnen möjlighet att lära om djur, växter och naturens kretslopp.

Utvecklingsområden inom enheterna

Förskoleundersökningen, medarbetarnas bedömning och förvaltningens värdering visar på några generella utvecklingsområden för förskoleverksamheten.

- Informations- och kommunikationsteknologi (IKT) används till viss del på förskolorna. Användandet behöver stärkas och användas mer aktivt i arbetet med barnen
- Andel förskollärare har minskat de senaste åren och behöver öka för att uppnå stadens intentioner att hälften av medarbetarna ska vara förskollärare
- Utveckla den pedagogiska dokumentationen
- Tydligare kommunicera med vårdnadshavarna hur förskolans pedagogiska processer genomförs för att stödja barns utveckling och lärande

- Ge barnen utrymme att ta aktiv del i förskolans utvärderings- och utvecklingsarbete
- Fortsätta utveckla den pedagogiska miljön och material både inom- och utomhus
- Förskolor som har bristfälliga resultat i något avseende kommer att få extra stöd

Stadsdelsgemensamma insatser

Stadsdelsförvaltningen kommer att stödja förskolorna i sin utveckling genom att:

- Ta fram planer för IKT och för att öka andelen förskollärare
- Riktad och kollektiv kompetensutveckling
- Spridande av goda exempel på chefsmöten och i utvecklingsgruppen, som består av representanter från förskolorna och leds av förvaltningens utvecklingsledare
- Teman på pedagogiska veckor, som anordnas två gånger per år
- Fortsätta den inventering av förskolegårdarna som påbörjades 2013 i syfte att utveckla gårdarna till att i större utsträckning användas som ett av förskolans pedagogiska rum

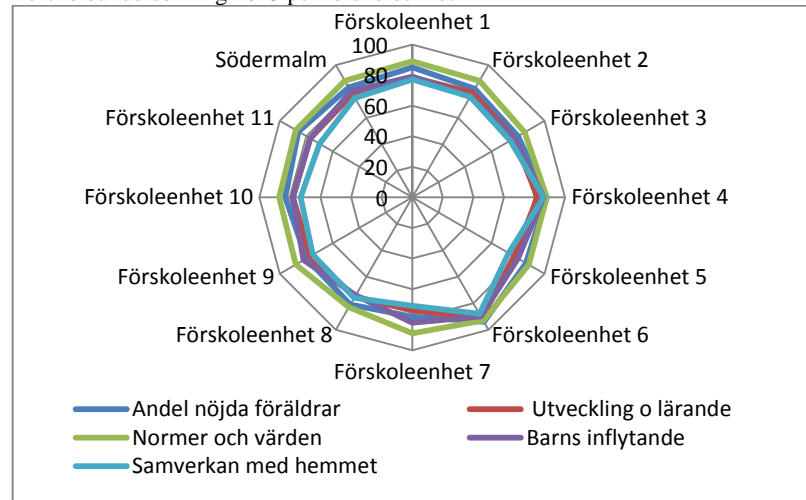
Stadsdelsnämndens analys av kvaliteten

Totalt sett är kvaliteten hög i förskolorna. Resultaten i förskoleundersökningen och medarbetarnas bedömningar visar att vårdnadshavarna är nöjda och att barnen visar grundläggande förmågor. Intentionerna i läroplanen uppfylls i tillräcklig omfattning enligt medarbetarnas självskattning i stadens kvalitetsindikator.

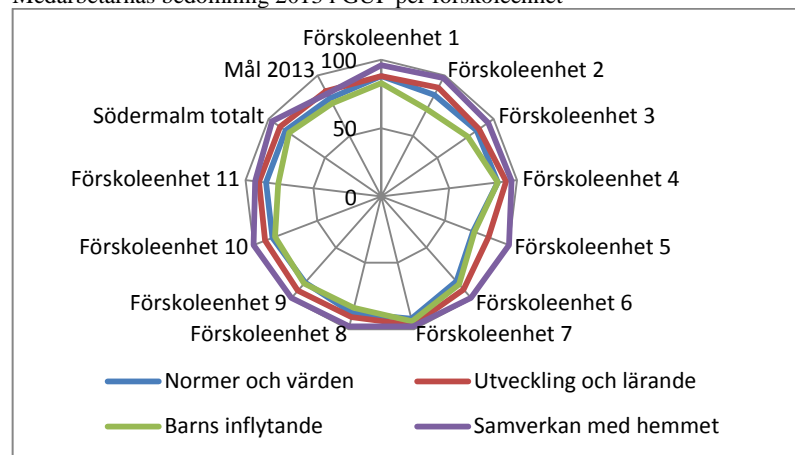
Det finns nödvändiga materiella resurser för att nå syftet med verksamheten. Lokalerna är anpassade för sitt ändamål med utrymme för lek och lärande. Barnen har möjlighet att uttrycka sina åsikter och de vuxna lyssnar på dem. Miljön i förskolan planeras utifrån sådant som barnen gett uttryck för och är intresserade av. Det finns förskollärare som kan ta ansvar för att följa upp och analysera verksamheten så att det blir möjligt att utvärdera förskolans arbete med barnens utveckling och lärande.

Kvaliteten är jämn mellan förskoleenheterna. Vårdnadshavarnas nöjdhet är hög liksom medarbetarnas bedömning.

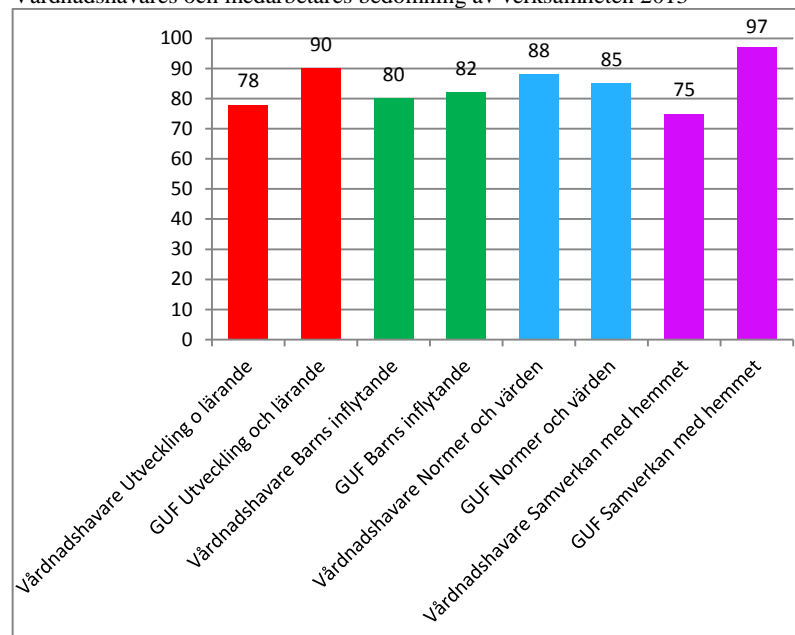
Förskoleundersökning 2013 per förskoleenhet

Medarbetarnas bedömning 2013 i GUF per förskoleenhet

Vårdnadshavare och medarbetares bedömning av verksamheten 2013

Framgångsfaktorer för att nå en hög kvalitet

Det systematiska arbetet med kompetensutveckling av både förskollärare och barnskötare bidrar till en hög måluppfyllelse.

Förskolornas projektinriktade arbetssätt och att dela in barnen i mindre grupper under dagen utifrån barnens intresse och behov har visat sig vara framgångsrika arbetssätt. Det ger barnen bättre möjlighet att komma till tals och bli bekräftade. Det ger också personalen möjlighet att inhämta kunskap och erfarenhet utifrån varje barns behov och förutsättningar.

Ett annat framgångsrikt arbetssätt är den så kallade föräldraaktiva inskolningen som ger vårdnadshavare en bättre inblick i verksamheten och därmed en större förståelse för den.

Andra framgångsfaktorer för en hög måluppfyllelse är implementeringen av den reviderade läroplanen genom förskolornas systematiska kvalitetsarbete med fokus på metoder för uppföljning, utvärdering och analys. Förskolornas gemensamma uppföljningsmaterial GUF bidrar till att diskussioner förs om läroplansområdena och att medarbetarna blir mer medvetna om sambandet mellan arbetsmetoder och resultatet för barnen. Diskussionerna hjälper också till att öka likvärdigheten att få en gemensam bild av barnens omsorg, lek, lärande och fostran i förskolan.

Utvecklingsområden på stadsdelsnivå

Anpassa verksamheten till färre barn

Antalet barn 1-5 år minskar kommande år. För att möta minskad efterfrågan av plats i förskola anpassar förvaltningen verksamheten genom att se över lokalbestånd och bemanning.

Fokus på språk och läsning

Forskning visar att vårdnadshavare läser betydligt mindre för barn i förskoleåldern. Läsförståelsen i år fyra i grundskolan har sjunkit. Förvaltningen satsar på att bryta denna utveckling. Genom ett samarbete med Stockholms stadsbibliotek pågår ett projekt med läsombud på varje förskola. Målet är att förskolebarnen genom tidig kontakt med böcker och berättelser ska utveckla sitt språk och intresse för läsning.

Hälsofrämjande förskola

För att främja barns välbefinnande fortsätter förvaltningen att fokusera på att utveckla en hälsofrämjande förskola. Andelen ekologiska livsmedel ska öka och förvaltningen ska verka för att fler förskolor successivt får tillagningskök.

Informations- och kommunikationsteknologi (IKT)

Informations- och kommunikationsteknologi är en möjlighet att stödja inläringen hos yngre barn. IKT används till viss del på förskolorna. Användandet ska stärkas och användas mer aktivt i arbetet med barnen. Utbildningen av handledare genom Skolverkets webbaserade utbildning är en del i att stärka arbetet med IKT. Handledarna har i uppdrag att öka övriga medarbetares IT-kompetens.

Öka andelen förskollärare

Förvaltningen behöver öka andelen förskollärare. Det gäller att rekrytera rätt, behålla och attrahera medarbetare. För att rekrytera rätt medarbetare utgår cheferna från förvaltningens kvalitetssäkrade rekryteringsprocess. Förskolorna har en hög kvalitet och satsar på kompetensutveckling, vilket underlättar rekrytering och att behålla medarbetare.

Samverkan förskola och skola

Förvaltningens nuvarande riktlinjer för övergång från förskola till skola ska ses över och anpassas till Stockholms stads riktlinjer från 2013.